

Ekonomika vzdělávání dospělých

**Základy zdravotního pojištění v
ČR**

Co patří kam ?

- Zdravotní pojištění (provádí zdravotní pojišťovny)
 - A) výběr pojistného
 - B) hrazení zdravotní péče
- Sociální pojištění (důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na aktivní politiku zaměstnanosti) – provádí stát
 - A) výběr pojistného
 - B) výplaty důchodů, nemocenského a ost. dávek

Právní základ

- Zák.č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění
- Zák.č. 592/1992 Sb. o pojistném na veřejné zdravotní pojištění

Povinnost platit pojistné

Povinnost platit pojistné mají:

- a) osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky,
- b) osoby, které na území České republiky nemají trvalý pobyt, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky,

Povinnost platit pojistné (cizina)

Pojištěnec není povinen platit pojistné po dobu, kdy je dlouhodobě v cizině, pokud je v cizině zdravotně pojištěn a učinil o této skutečnosti u příslušné zdravotní pojišťovny písemné prohlášení. Povinnost platit pojistné však zaniká až dnem, který pojištěnec v prohlášení podle věty první uvedl, ne však dříve než dnem následujícím po dni, kdy toto prohlášení bylo doručeno příslušné zdravotní pojišťovně. Od stejného dne až do dne, kdy se pojištěnec u příslušné zdravotní pojišťovny opět přihlásil, nemá pojištěnec nárok na úhradu péče hrazené zdravotním pojištěním. Současně s opětovným přihlášením u příslušné zdravotní pojišťovny je pojištěnec povinen této pojišťovně dodatečně předložit doklad o uzavřeném zdravotním pojištění v cizině a jeho délce. Pokud pojištěnec takový doklad nepředloží, je povinen příslušné zdravotní pojišťovně doplatit zpětně pojistné tak, jako by podle tohoto ustanovení nepostupoval. Za dlouhodobý pobyt v cizině se považuje nepřetržitý pobyt delší šesti měsíců.

Výběr pojistného (Kdo platí ?)

- Plátcem zdravotního pojištění je:
 - pojištěnec
 - zaměstnavatel
 - stát

Plátce pojištění - pojištěnec

- Pojištěnec je plátcem pojištění, pokud je
 - a) zaměstnanec
 - b) osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)
 - c) osoba, která má na území ČR trvalý pobyt a nejde o osobu pod písm. a) a b) a není za ni plátcem pojistného stát

Plátce pojištění - zaměstnavatel

- Zaměstnavatel je plátcem pojistného za své zaměstnance (část pojistného sráží zaměstnancům ze mzdy, část pojistného hradí z vlastních prostředků).
- Zaměstnavatel pod svým jménem (IČO) odvádí zdravotní pojišťovně jednou částkou měsíčně celé pojistné (tj. část sraženou i část hrazenou).

Plátce pojištění - stát

- Stát je plátcem pojištění za:
 - a) nezaopatřené děti; nezaopatřenost dítěte se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře;
 - b) poživatele důchodů z důchodového pojištění, ;
 - c) příjemce rodičovského příspěvku;

- d) ženy na mateřské a rodičovské dovolené a osoby pobírající peněžitou pomoc v mateřství podle předpisů o nemocenském pojištění;
- e) uchazeče o zaměstnání včetně uchazečů o zaměstnání, kteří přijali krátkodobé zaměstnání;
- f) osoby pobírající dávku pomoci v hmotné nouzi a osoby s nimi společně posuzované, a to za podmínky, že nejsou podle potvrzení plátce dávky pomoci v hmotné nouzi v pracovním ani obdobném vztahu ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost, nejsou v evidenci uchazečů o zaměstnání a nejde o poživatele starobního důchodu, invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, vdovského nebo vdoveckého důchodu, ani o poživatele rodičovského příspěvku nebo o nezaopatřené dítě,

- g) osoby, které jsou závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), a osoby pečující o tyto osoby, a osoby pečující o osoby mladší 10 let, které jsou závislé na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost),
- h) osoby konající základní (náhradní) službu v ozbrojených silách, další službu nebo civilní službu a osoby povoláné k vojenskému cvičení;
- i) osoby ve výkonu zabezpečovací detence nebo vazby nebo osoby ve výkonu trestu odnětí svobody;

- j) osoby uvedené v § 5 písm. c), které jsou příjemci dávek nemocenského pojištění;
- k) osoby, které jsou invalidní ve třetím stupni nebo které dosáhly věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplňují další podmínky pro přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo starobního důchodu a nemají příjmy ze zaměstnání, ze samostatné výdělečné činnosti a nepožívají žádný důchod z ciziny, nebo tento důchod nepřesahuje měsíčně částku ve výši minimální mzdy;

- I) osoby celodenně osobně a řádně pečující alespoň o jedno dítě do sedmi let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku, nejde-li o osoby uvedené v písmenu c) nebo d). Podmínka celodenní péče se považuje za splněnou i tehdy, je-li dítě předškolního věku umístěno v jeslích (mateřské škole), popřípadě v obdobném zařízení na dobu, která nepřevyšuje čtyři hodiny denně, a jde-li o dítě plnící povinnou školní docházku, po dobu návštěvy školy, s výjimkou umístění v zařízení s týdenním či celoročním pobytem. Za takové osoby se považuje vždy pouze jedna osoba, a to buď otec nebo matka dítěte, nebo osoba, která převzala dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů, pokud nemají příjmy ze zaměstnání nebo ze samostatné výdělečné činnosti,

- m) mladistvé umístěné ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy,
- n) osoby vykonávající dlouhodobou dobrovolnickou službu na základě smlouvy s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, v rozsahu překračujícím v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu, pokud není dobrovolník plátcem pojistného podle § 5 nebo za něj není plátcem pojistného stát podle předchozích písmen a) až m),

- o) cizince, kterým bylo uděleno oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem poskytnutí dočasné ochrany podle zvláštního právního předpisu, pokud nemají příjmy ze zaměstnání nebo ze samostatné výdělečné činnosti,
- p) žadatele o udělení mezinárodní ochrany a jeho dítě narozené na území, cizince, jemuž bylo uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu, a jeho dítě narozené na území, pokud nemají příjmy ze zaměstnání nebo ze samostatné výdělečné činnosti.

Kolik se platí ?

- Výši odvodu na ZP určují 2 základní proměnné:
 - a) Vyměřovací základ pojištění
 - b) Sazba pojištění

Kolik platí zaměstnavatel ?

- Zaměstnavatel odvádí 13,5 % z vyměřovacího základu, kterým je úhrn hrubých mezd zaměstnanců daného zaměstnavatele v daném měsíci, přičemž 1/3 z této částky (tedy 4,5 % z vyměřovacího základu) zaměstnavatel srazí z mezd jednotlivých zaměstnanců a zbytek (tedy 2/3, resp. 9 %) nese ze svých prostředků.

Kam platí zaměstnavatel ?

- Zaměstnavatel odvádí sražené i hrazené pojistné (tedy $4,5+9=13,5\%$ z vym. základu) té zdravotní pojišťovně, u které je pojištěn zaměstnanec (tedy pojištěnec).
- Proto je dána ohlašovací povinnost zaměstnance při změně zdravotní pojišťovny.

Kolik platí OSVČ ?

- Vyměřovacím základem pro OSVČ je (od roku 2006) 50% rozdílu příjmů a výdajů v uplynulém kalendářním roce (tedy zjednodušeně základu daně z § 7 ZDP).
- Sazba pro OSVČ je 13,5% z VZ (OSVČ hradí celé pojištění ze svých prostředků).
- Kromě toho je OSVČ povinna hradit měsíčně zálohy na pojistné (podle zisku v minulém roce, nejméně však 2.968,- Kč – od r. 2024).

Kolik platí stát ?

- V současnosti (od roku 2024) za každého státního pojištěnce stát odvede 2.085,- Kč měsíčně na účet té zdravotní pojišťovny, u které je registrován příslušný pojištěnec.

A co ostatní ?

- Pokud pojištěnec není ani zaměstnancem, ani OSVČ, ani státním pojištěncem, je tzv. osobou bez zdanitelných příjmů (OBZP), která hradí pojistné sama za sebe ve výši Kč 2.552,- měsíčně (od r. 2024).
- Souvisí s minimální mzdou (zvýšení na 18.900,-)

Zdravotní péčí se rozumí:

- a) léčebná péče ambulantní a ústavní (včetně diagnostické péče, rehabilitace, péče o chronicky nemocné a zdravotní péče o dárce tkání nebo orgánů související s jejich odběrem)
- b) pohotovostní a záchranná služba,
- c) preventivní péče,
- d) dispenzární péče,

- e) odběr tkání nebo orgánů určených k transplantaci a nezbytné nakládání s nimi (uchovávání, skladování, zpracování a vyšetření)
- f) poskytování léčivých přípravků, prostředků zdravotnické techniky a stomatologických výrobků
- g) potraviny pro zvláštní lékařské účely
- h) lázeňská péče a péče v odborných dětských léčebnách a ozdravovnách,

- i) závodní preventivní péče,
- j) doprava nemocných a náhrada cestovních nákladů,
- k) doprava žijícího dárce do místa odběru a z tohoto místa, do místa poskytnutí zdravotní péče související s odběrem a z tohoto místa a náhrada cestovních nákladů,
- l) doprava zemřelého dárce do místa odběru a z tohoto místa,
- m) doprava odebraných tkání a orgánů

- n) posudková činnost
- o) prohlídka zemřelého pojištěnce a pitva, včetně dopravy.

- Vždy však ZA PODMÍNEK BLÍŽE STANOVENÝCH ZÁKONEM !!!